

RAVASZ MÓNIKA

BÁBJÁTÉKKAL TÖRTÉNŐ SZÖVEGFELDOLGOZÁSOK ÓVODÁS KORÚ GYERMEKEK SZÁMÁRA (4. RÉSZ)

Óvodai foglalkozássorozatomban következő részében az egyik legismertebb és leggyakrabban használt bábfajtát, a fakanálbábót alkalmaztam egy kortárs gyermekirodalmi mű feldolgozásához. Azonfelül, hogy a gyermekek szívéhez nagyon közel álló bábtechnikáról van szó, lényegesen hozzájárul a személyiségfejlődéshez, illetve jelentős szerepet tölt be a gyermek erkölcsi, intellektuális és esztétikai nevelésében. A tevékenység megvalósításáról, a módszertani lehetőségek feltárásáról, illetve a gyermekek reflexióiról a lentiekben bővebben is olvashatnak.

A TEVÉKENYSÉG ELŐKÉSZÍTÉSE, KONTEXTUSA

A foglalkozás Veress Miklós *Vaseszű Mihók* című művének feldolgozásáról fog szólni fakanálbábok segítségével. A mű négy rövid versszakból tevődik össze, amely párbeszédszerűen van felépítve. A vers szereplői: az elbeszélő, a kislíú, az apuka és az anyuka. A rövid szövegben a főszereplő kislíú a szüleit kérdezi meg néhány dologról, többek között arról, miből van a víz, miből van a sár, továbbá sor kerül a sóra és a sár eredetének kutatására is. Miután a lírai én minden kérdésre frappáns

választ kapott, rájön arra, hogy ő meg gyerekből van. A foglalkozáshoz kapcsolódó játékokat, tevékenységeket a család témára építettem. Több edukációs célt is kitűztem, egyebek mellett az ismeretek bővítését a családról, a család fogalmáról és annak fontosságáról, az egyes családtagok megnevezését, az egymás közti viszonyok értelmezését, az összetartozás élményének az erősítését, a kortárs irodalmi művel való ismerkedést és befogadást, a fakanálbábok használatának az ismertetését és azok kipróbálását, valamint az egyes anyagokkal való kísérletezést.

A motivációs tevékenységet néhány szervezési feltétel biztosítása előzte meg. Elsőként a fakanálbábok elkészítése tartozott ide. Mivel a versben három szereplő szerepel, három különböző méretű és formájú fakanálra volt szükségem. Az apukát ábrázolta a legnagyobb, a tetejénél kissé négyzet alakú fakanál, az anyuka kisebb volt az apától, lekerekített „fejvel”, és a kislíú volt a legkisebb, vékonyabb a szülőktől, szintén lekerekített végződéssel. A bábok akrilfestékkel készültek, törekedtem a stilizált „apa, anya”- karakterjegyek kiemelésére. Az apuka kicsit borostás volt, nyakkendővel a nyaká-

ban, az anyukát a haja és a szempillái varázsolták nőiessé, a kislíú esetében az arc és a ruházat volt az, ami gyerekké tette. A fakanálbábok mozgása korlátozott, ami azt jelenti, hogy az előre- és hátradólést, valamint az egymás felé való fordulásokat lehetett kellőképpen szemléltetni. Mindezek után következett a hely kialakítása és a kísérletezéshez szükséges eszközök, asztalok és tér biztosítása. A kísérletekhez szükségünk volt műanyagtányérokra, amelyeken volt a só, a cukor és a föld. Emellett vízre, valamint műanyagpoharakra, amelyekbe behelyeztük a kísérleti anyagokat, és kanálra, amivel ezt összekevertük. Miután az összes segédeszköz a helyére került, illetve akadály- és balesetmentesítettük a termet, a szőnyegen kezdetét vette a bábos foglalkozás.

MOTIVÁCIÓS TEVÉKENYSÉG

A bábjátékra való ráhangolódást direkt motivációs módszerrel, egy irányított beszélgetéssel indítottam a családról. Elsősorban azt tisztáztuk, hogy mi a család, kik alkotják és kik tartozhatnak bele. Megtudtuk, hogy mi a feladata az anyának, az apának a családban, és mik a kötelességeik a gyermekeknek. A

gyermek személyes tapasztalataikból merítették a válaszaikat, és mindenki a saját anyukáját, illetve apukáját jellemezte. Nagyon érdekes válaszok is születtek, mivel volt olyan, aki azt felelte, hogy az anyukája autót szerel, és akadt olyan is, ahol az apuka mosogat és takarít. Természetesen tisztáztuk azt, hogy a családon belüli egyes feladatkörök nincsenek konkrét személyekhez kötve. Beszéltünk még a család fontosságáról, és arról, hogy az apa és az anyát számunkra. Igyekeztem kiemelni az összetartozás fontosságát, a szeretetet, valamint a biztonságérzetet. Úgy gondolom, csak pozitív érzelmek alakultak ki a gyermekekben a család iránt.

Ezt követte a bábok bemutatása és az azokkal való ismerkedés. A gyermekek megfoghatták a bábokat, kipróbálhatták a bábok mozgását. Majd az irodalmi mű főszereplője, a kisfiú szolt hozzájuk, hogy hozott számukra valami rendkívül érdekeset. A méhecskék óvoda csoport nagyon értelmes válaszokat adott, többször is megdicsértem őket a beszélgetés során, és meg tapasztalhattam azt, hogy egy ilyen kis ember számára is a legfontosabb a szeretet és az összetartozás a családban.

FŐ RÉSZ – BÁBOZÁS

Mikor már mindenki kellőképpen megismerkedett a bábokkal, a kisfiú-báb néhány rövid mondattal próbálta rávezetni őket arra, hogy miről is fog szólni a történet. A vers lényegét nem fedte föl, csak felkeltette az érdeklődésüket, kíváncsivá próbálta tenni a gyermekeket.

Ezt követte az irodalmi alkotás bemutatása a fakanálbábok segítségével. Nagyon odafigyeltem arra, hogy érthetően, artikulálva adjam elő a verset, külön hangsúlyt fektettem a kérdésekre, válaszokra és változtattam

a hangjeleket, hangsúlyon az egyes szereplők megszólaltatásánál. Az előadás során is próbáltam a bábokkal megérinteni a gyermekeket, közelebb menni hozzájuk, hogy még élményszerűbb legyen az előadás. A művet többször is eljátszottuk, újrajátszottuk. Elsősorban minden szereplő más gyermekhez került és az alatt szolt a történet. A legtöbb gyermek a szöveget rövid időn belül memorizálta, így velem együtt mondták, természetesen az apa és az anya megszólaltatásánál az adott gyermek szolt fel. Néhány kérdéssel mértem föl azt, mennyire hagyott nyomot bennük a kortárs irodalmi mű: *Meg tudnátok mondani, kihez szolt a kisfiú a versben? Hogy nevezzük másként az anyát és az apát? Mire kérészt választ a kisfiú? Milyen anyagokat említett a műben?*

Mindezek után a vers játékoságát kihasználva a kreatív versprodukciós módszert használtam fel. Körbeültünk, és minden gyermek kezébe vette a bábokat. Mindig két báb szolt meg, és ugyanazt a versszerkezetet imitálták, amit megismertek: a gyerek-bábot tartó megkérdezte az egyik szülőt, miből van a bicikli? Miből van az óvoda? Miből van a játékautó? Miből van az asztal? Miből van a szék? Aki a szülő-bábot tartotta a kezében, a versben megismert módon válaszolt a feltett kérdésekre. A gyermekek nagyokat nevettek, és igazán élvezték a vers sorával való játékos tevékenységet.

Miután megbeszéltük a mű lényegét és kihasználtuk a vers játékoságát, improvizációra ösztönöztem őket, hogy próbáljanak olyan jeleneteket eljátszani, amelyek akár otthon is megtörténhetnek velük. Kreatívabbnál kreatívabb megoldások születtek, jártunk a bányában, ahová elszökött a fiú úgy, hogy a szülők nem engedték

meg, készültünk az iskolalátogatásra, de még fagyit is árultunk. A gyermekek rendkívül élvezték a fakanálbábok jelenlétét és közben játékosan fejlődtek improvizációs képességeik, fantáziájuk, illetve kreativitásuk.

LEVEZETŐ RÉSZ

A jobbnál jobb kitalált történetek után a vers főszereplői elmondták, hogy mi fog történni az asztalnál. A szükséges segédeszközök – fakanalak, a tányérok, a poharak és a kísérleti anyagok – már előre el voltak készítve.

A gyermekeket több csoportra osztottam, figyelembe véve az érési, életkori és egyéni sajátosságaikat. A fakanálbábok csoportosan vezették oda a gyermekeket a megfelelő asztalokhoz. A gyermekek feladata az volt, hogy az asztalnál lévő cukrot, sót és földet behelyezzék a pohárba. Mindenki egy anyagot választott, viszont minden asztalnál kellett lennie mindegyik anyagfajtából. Ezután mindenki pohárba egy kis vizet öntöttem, melyet a gyermekek a műanyag kanál segítségével alaposan elkevertek. Megfigyeltük, hogy kinek mi történik a pohárban. Aki sót rakott bele, annak elszíneződött a vize, a cukor feloldódott, a föld pedig sárrá változott a kísérlet során.

Közösen kiértékeltek a történeteket, és a gyermekek külön dicséretet kaptak a fegyelmezettségükért, és azért, hogy ügyeltek arra, nehogy valami baleset történjen. A gyermekek rendkívül élvezték a kísérletezést, voltak, akik az összes lehetőséget kipróbálták. A legjobban a kíváncsiság motiválta őket, hogy vajon mi fog történni akkor, ha a sót, cukrot és a földet összekeverjük a vízzel.

